

بررسی و بازشناسی ماهیت فلسفی زیبایی در معماری منظر ایمان سعیدی^{1*}، الهام دباغ²

1- عضو هیات علمی گروه مهندسی فضای سبز، دانشکده کشاورزی، دانشگاه ملایر،
Imansaedi81@yahoo.com

2- دانشجو کارشناسی مهندسی فضای سبز دانشگاه ملی ملایر، Elham-dabagh@yahoo.com

چکیده

وجود ارتباط بین هرگونه طراحی کالبدی با مقوله هنر و همچنین رابطه این دو، با مفاهیم فلسفی زیبایی شناسی بر کسی پوشیده نیست. اما در درک ارتباط بین اینگونه مباحث فلسفی و معماری منظر سرگردانی بزرگی بین متخصصان وجود دارد. هدف این مقاله معرفی جایگاه فلسفه در ارتباط با زیبایی شناسی معماری منظر و امکان استفاده از این مطالعات در برنامه های ارزیابی کیفیت های زیبایی معماری منظر است. مقاله حاضر با بیان اجمالی دیدگاه بزرگان فلسفه نسبت به زیبایی شناسی معماری منظر مطرح کند که ارزیابی کیفیات زیبایی شناسی منظر را می توان بر پایه دو الگوی کاملاً متضاد بررسی کرد: الگوی عینی که تأکید بر کیفیت بصری عناصر تشکیل منظر دارد و الگوی ذهنی که نقطه تأکید برای ارزیابی کیفیات معماری منظر را در حالات روحی غالب تماشاگر می داند. در پایان نگارنده با تشریح دیدگاه های فوق الذکر و ارائه رویکرد تلفیقی نتیجه گیری می نماید و دیدگاه خود را مطرح می کند.

واژگان کلیدی: فلسفه، زیبایی شناسی، معماری منظر، کیفیات زیبایی، عینیت گرایی، ذهنیت گرایی.

1- مقدمه

چه چیز زیباست؟ فرآیند درک زیبایی توسط آدمی چگونه است؟ این دو سوال ساده را می توان از پیچیده ترین سوالات فلسفه بشری دانست که بیش از پنج هزار سال موضوع بحث فیلسوفان مختلف قرار گرفته است و به تعداد فیلسوفان جهان نیز جواب گرفته است. یافته های فلسفه در ارتباط با زیبایی شناسی معماری منظر و مدل های ارزیابی کیفیت زیبایی فضاها به کاربرد، هر چند آنها نیز خود درگیر با تناقضی آشکار است. از یک سو برنامه ریزان محیطی، جغرافیادانان و شهرسازان با زیبایی به صورت کمی برخورد می کنند، آن را یک خصلت قابل انتقال به نقشه ها می دانند و برای عناصر مختلف شکل دهنده زیبایی مانند خاک، گیاه، کوه، آب، سنگ و ساختمان فرض های مختلفی ایجاد می کنند. به عنوان مثال کوه ها و رودخانه ها دارای کیفیت زیبایی بالایی هستند، بیابان و شوره زار کیفیت زیبایی پایینی دارند. حتی ممکن است در یک مقیاس عددی به صورت کیفیت بالا، متوسط یا پایین میزان زیبایی آنها را دسته بندی کنند [1][2]. پیش فرض این رویکرد چنین است: کیفیت زیبایی ویژگی فیزیکی به واسطه عناصر و اوبژه های خاص خود است. در نتیجه آن را می توان مشابه با ویژگی های فیزیکی دیگر به صورت کمی ارزیابی کرد. بنابراین سلیقه های شخصی در زشت یا زیبا دانستن منظر دخالتی